Verslag inloopbijeenkomsten grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen

Voorwoord Gerald Aveskamp

Klimaatverandering zorgt voor toenemende druk op het grondwatersysteem. Om ook in de toekomst voldoende water beschikbaar te houden voor natuur, landbouw en andere functies, heeft Waterschap Vechtstromen het Integraal Beleidskader Grondwater (IBG) vastgesteld. De nieuwe regels voor grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen is één van de onderdelen om hier verdere invulling aan te geven. Daarnaast werken we in diverse projecten aan het verbeteren van het watersysteem.

Wij realiseren ons dat nieuwe regels gevolgen kunnen hebben voor agrariërs en andere gebruikers van het gebied. Daarom zijn we tijdens verschillende inloopbijeenkomsten met belanghebbenden in gesprek gegaan. De bijeenkomsten boden ruimte om het voorstel toe te lichten, vragen te beantwoorden en ervaringen en aandachtspunten uit de praktijk op te halen.

Met dit voorstel loopt Vechtstromen vooruit op buurwaterschappen. Ook zij werken aan klimaatadaptatie en een duurzaam grondwaterbeheer, maar dan via andere beleidstrajecten en projecten. De uitdagingen zijn vergelijkbaar: het vinden van een goede balans tussen voldoende water voor landbouw, natuur en andere functies, nu en in de toekomst.

Wij danken alle deelnemers voor hun betrokkenheid en constructieve inbreng. In dit verslag leest u een samenvatting van de gesprekken en de belangrijkste onderwerpen die tijdens de bijeenkomsten aan de orde zijn gekomen.

Waarom vonden we dit belangrijk?

Waterschap Vechtstromen werkt aan de uitwerking van nieuwe regels voor grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen in de Waterschapsverordening. In september organiseerden we een drie inloopbijeenkomsten: 3 september in Hardenberg, 8 september in Noord-Sleen en 10 september in Delden om de voorgenomen regels voor te leggen en reacties op te halen.

Tijdens iedere bijeenkomst werden bezoekers ontvangen in twee sessies. Na een korte toelichting op de aanleiding en de hoofdlijnen van het beleid was er uitgebreid gelegenheid om vragen te stellen, zorgen te delen en in gesprek te gaan met bestuurders en medewerkers van het waterschap.

De belangstelling voor de bijeenkomsten was groot. Veel agrariërs, grondeigenaren en andere betrokkenen maakten gebruik van de mogelijkheid om vragen te stellen over de voorgestelde maatregelen. Het was waardevol om deze reacties te ontvangen. Ze helpen om de regels beter aan te laten sluiten bij de praktijk.

In dit verslag schetsen we de onderwerpen die naar voren kwamen en gaan we in op de belangrijkste vragen en antwoorden. We sluiten af met hoe het vervolg er uitziet.

Wat leefde er onder bezoekers?

Een belangrijk onderwerp was de onderbouwing van de voorgestelde maatregelen. Bezoekers wilden weten waarom wordt voorgesteld een nieuw beperkingengebied voor drainagemiddelen in te stellen en die voor nieuwe grondwateronttrekkingen uit te breiden en hoe is bepaald welke natuurgebieden

bescherming nodig hebben. Daarbij werd regelmatig gevraagd hoe praktijkervaringen en lokale kennis zijn betrokken bij de gemaakte analyses.

Ook leefden er zorgen over de toekomst. Bezoekers vroegen zich af of er in de toekomst nieuwe gebieden kunnen worden toegevoegd of dat regels verder kunnen worden aangescherpt. Veel aanwezigen benadrukten het belang van duidelijkheid en voorspelbaarheid voor investeringen en bedrijfsvoering op de langere termijn.

Daarnaast kwamen de economische gevolgen veelvuldig aan bod. Er werden vragen gesteld over de gevolgen voor grondwaarden, vervanging van bestaande drainage en bronnen, mogelijke schadevergoeding en de verhouding tussen landbouwonttrekkingen en andere gebruikers van grondwater, zoals drinkwaterbedrijven en industrie.

Verder was er veel belangstelling voor de praktische uitwerking van de regels. Ondernemers wilden weten wat de voorstellen betekenen voor bestaand gebruik, hoe overgangsrecht wordt toegepast, hoe de voorgestelde drainagediepte in de praktijk wordt bepaald en welke mogelijkheden er zijn voor maatwerk.

Belangrijkste vragen en antwoorden

Hoe wordt bepaald wat grondwaterafhankelijke natuur is?
Het waterschap sluit aan bij bestaande natuurgebieden die door Rijk en provincies zijn aangewezen. Natuurtypen waarvan het duurzaam voorkomen afhankelijk is van de grondwaterstand, kwel of grondwaterkwaliteit worden aangemerkt als grondwaterafhankelijk. Het bestaande beperkingengebied voor onttrekken van grondwater dat in 2013 is vastgesteld is als vertrekpunt gebruikt voor de voorgestelde nieuwe regels voor verruiming van het beperkingengebied voor grondwateronttrekkingen en het nieuwe beperkingengebied voor drainage.

Worden er later nog nieuwe gebieden toegevoegd?
Het uitgangspunt van het voorstel is gebaseerd op de huidige begrenzingen. Eventuele toekomstige wijzigingen in natuurgebieden zijn afhankelijk van besluiten van andere overheden en staan los van deze beleidsuitwerking.

Waarom wordt uitgegaan van grotere afstanden dan in het huidige beleid?
Voor de onderbouwing zijn nieuwe berekeningen uitgevoerd waarbij rekening is gehouden met langduriger gebruik van beregeningsbronnen en het gecombineerde effect van meerdere onttrekkingen. Voor drainagemiddelen zijn afstanden vastgesteld op basis van de permanente drainerende werking.

Hoe kan drainage invloed hebben als er een watergang tussen ligt of een kleilaag aanwezig is?
Grondwater staat overal in verbinding, zowel via zandlagen als via klei- en veenlagen in de ondergrond. In klei- en veenlagen zitten vaak gaten, soms op enige afstand. Hierdoor kunnen effecten via het grondwater doorwerken, ook onder watergangen door.

Zijn de regels niet in strijd met bij projecten gemaakte afspraken over compenserende maatregelen?
Naar aanleiding van deze vragen wordt aan de voorgestelde regels een uitzondering voor mitigerende maatregelen door waterschap en provincie toegevoegd, zodat deze compenserende maatregelen mogelijk blijven. Hierdoor staan de nieuwe regels bestaande en nieuwe afspraken niet in de weg.

Wat gebeurt er met bestaande drainage en bestaande bronnen?
Tijdens de bijeenkomsten is toegelicht dat bestaand gebruik wordt gerespecteerd. Dit betekent ook dat bestaande putten en bestaande drainagemiddelen mogen worden vervangen. Over de exacte uitwerking van overgangsrecht en vervangingsmogelijkheden worden in de voorgestelde regels uitgewerkt. Hierbij

wordt er bijvoorbeeld rekening mee gehouden dat een put niet op exact dezelfde plaats kan worden teruggeplaatst.

Hoe wordt 0,8 m beneden maaiveld bepaald?
Dit wordt beschreven in de nieuwe regel en de bijbehorende toelichting. De bedoeling is dat drainagemiddelen niet volledig op de allerlaagste delen wordt afgestemd en daardoor de grondwaterstand over grotere oppervlaktes hoger gelegen delen van percelen wordt verlaagd.

Worden de effecten van de maatregelen gemonitord?
Ja. Het waterschap ziet monitoring als een belangrijk onderdeel om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van grondwaterstanden en de effecten van maatregelen.

Hoe zit het met schadevergoeding of nadeelcompensatie?
De voorgenomen nieuwe regels voor grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen kunnen worden aangemerkt als een normaal maatschappelijke ontwikkeling, gelet op de beleidsontwikkeling rondom verdroging, grondwater en grondwaterafhankelijke natuur van de afgelopen 40 jaar. Eventuele aanvragen voor nadeelcompensatie worden beoordeeld op basis van de betreffende maatregel en de geldende juridische kaders.

Waarom worden vooral agrarische onttrekkingen besproken en niet die van drinkwaterbedrijven en industrie?
Voor grote grondwateronttrekkingen van drinkwaterbedrijven en industrie is de provincie bevoegd gezag. Van de onttrekkingen waarvoor het waterschap bevoegd gezag is zijn grondwateronttrekkingen zijn de regels bronneringen, grondwatersaneringen en industrie toereikend om nadelige effecten te voorkomen. Grondwateronttrekkingen voor beregening zijn de laatste jaren toegenomen en kunnen in de omgevingen van grondwaterafhankelijke natuur nadelige effecten veroorzaken.

Waarom niet eerst een pilot uitvoeren?
Verschillende bezoekers hebben dit voorgesteld. Het signaal dat praktijkervaring en monitoring belangrijk zijn, wordt meegenomen in de verdere uitwerking van het beleid. De voorgestelde regels zijn gebaseerd op gebiedsbrede analyses en modelonderzoek. Resultaten uit praktijkonderzoek, zoals naar regelbare drainage in het kader van het onderzoeksprogramma Lumbricus, worden wel benut voor verbeterprojecten.

Vervolg

De inloopbijeenkomsten vormden een onderdeel van de voorbereiding van het voorstel voor aanpassing van de regels voor grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen. De opbrengsten van de bijeenkomsten zijn gebruikt om te toetsen welke vragen, zorgen en aandachtspunten leven bij agrariërs, grondeigenaren en andere belanghebbenden. Dit heeft geholpen om de regels te verduidelijken. Wij danken iedereen die de moeite heeft genomen om te komen van harte.

Het voorstel wordt ter besluitvorming aan het dagelijks bestuur voorgelegd. Vervolgens start de formele procedure voor wijziging van de Waterschapsverordening. Tijdens die procedure wordt het ontwerp ter inzage gelegd en kunnen belanghebbenden een zienswijze indienen. De ingediende zienswijzen worden betrokken bij de definitieve besluitvorming door het algemeen bestuur.